

EIOPA-17/651
4. listopada 2017.

Smjernice u skladu s Direktivom o distribuciji osiguranja koje se odnose na investicijske proizvode osiguranja koji sadržavaju strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika

Uvod

- 1.1. U skladu s člankom 16. Uredbe (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i o stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/79/EZ (u daljnjem tekstu „Uredba o EIOPA-i”)¹ i u skladu s člankom 30. stavkom 7. te člankom 30. stavkom 8. Direktive (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (preinačena verzija) (u daljnjem tekstu „DDO”)², EIOPA izdaje Smjernice za procjenu investicijskih proizvoda osiguranja koji sadržavaju strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika, a na koje se upućuje u članku 30. stavku 3. točki (a) podtočki i. DDO-a i za procjenu investicijskih proizvoda osiguranja koji su klasificirani kao jednostavni za potrebe članka 30. stavka 3. točke (a) podtočke ii. DDO-a s obzirom na to da se ova klasifikacija temelji i na procjeni otežava li struktura proizvoda potrošačima razumijevanje uključenih rizika.
- 1.2. U skladu sa stavcima 1. i 2. članka 30. DDO-a, kao dio prodaje investicijskog proizvoda osiguranja u pravilu je potrebna procjena primjerenosti ili prikladnosti investicijskog proizvoda osiguranja za potrošača, koju provodi posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje. Člankom 30. stavkom 3. DDO-a državama članicama dopušteno je odstupiti od navedenih obveza te ne zahtijevati provođenje ispitivanja primjerenosti niti prikladnosti tijekom distribucije investicijskog proizvoda osiguranja ako su ispunjeni različiti uvjeti. Ova vrsta prodaje često se naziva prodaja „isključivo na osnovi izvršenja” budući da se transakcija provodi bez savjetovanja ili procjene osobnih okolnosti potrošača. Međutim, u skladu s člankom 20. stavkom 1. DDO-a, još uvijek je potrebno da distributer osiguranja utvrdi zahtjeve i potrebe potrošača.
- 1.3. Jedan od uvjeta naznačenih u članku 30. stavku 3. DDO-a kako bi se utvrdilo može li se investicijski proizvod osiguranja distribuirati prodajom isključivo na osnovi izvršenja odnosi se na složenost investicijskog proizvoda osiguranja. Ta se procjena temelji na vrsti financijskih instrumenata kojima određeni investicijski proizvod osiguranja omogućuje investicijsku izloženost, kao i na strukturi ugovora o osiguranju s potrošačem (članak 30. stavak 3. točka (a) DDO-a). U skladu sa stavcima 7. i 8. članka 30. DDO-a, EIOPA je ovlaštena izraditi smjernice koje se odnose i na procjenu složenosti i na procjenu jednostavnosti.
- 1.4. Složenost financijskih instrumenata kojima investicijski proizvod osiguranja omogućuje investicijsku izloženost ovisi o odredbama Direktive 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata (preinačena verzija) (u daljnjem tekstu „Direktiva MiFID II.”)³. U skladu s člankom 30. stavkom 3. točkom (a) DDO-a razlikuju se, s jedne strane, oni investicijski proizvodi osiguranja koji omogućuju investicijsku izloženost financijskim instrumentima koji se smatraju jednostavnim financijskim instrumentima u skladu s Direktivom MiFID II. i, s druge strane, ostali jednostavni investicijski proizvodi osiguranja.
- 1.5. Ove Smjernice obuhvaćaju procjenu svih vrsta investicijskih proizvoda osiguranja. Unatoč razlici između podtočaka i. i ii. članka 30. stavka 3. točke (a) DDO-a, važno je osigurati da se isključivo investicijski proizvodi osiguranja s rizicima koji su lako razumljivi za potrošače mogu prodati isključivo na osnovi

¹ SL L 331, 15.12.2010., str. 48.-83.

² SL L 26, 2.2.2016., str. 19.

³ SL L 173, 12.6.2014., str. 349.

izvršenja. Smjernice se prvenstveno bave pitanjem identifikacije ugovornih struktura ili značajki koje potrošačima mogu otežati razumijevanje rizika uključenih u investicijski proizvod osiguranja. Međutim, one uz to obuhvaćaju i niz drugih pitanja koja su bitna za procjenu složenosti investicijskih proizvoda osiguranja.

- 1.6. S obzirom na cilj DDO-a glede minimalnog usklađenja, kao i na činjenicu da se, posebno za potrebe prodaje isključivo na osnovi izvršenja, potrošačima ne pruža zaštita u skladu s određenim relevantnim pravilima poslovnog ponašanja, nacionalna nadležna tijela mogu zadržati ili uvesti strože nacionalne odredbe u ovom području kako bi zaštitila potrošače.
- 1.7. Tijekom izrade Smjernica EIOPA je u obzir uzela druge odgovarajuće regulatorne zahtjeve u području standarda poslovnog ponašanja, i to Uredbe (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenog 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi)⁴.
- 1.8. Osim toga, EIOPA je razmotrila rad ESMA-e⁵ na procjeni financijskih instrumenata koji sadržavaju strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika. Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 56. DDO-a, to odražava važnost izbjegavanja regulatorne arbitraže, uz istovremeno uzimanje u obzir posebne prirode ugovora o osiguranju.
- 1.9. Ove su Smjernice upućene nacionalnim nadležnim tijelima u državi članici koja je odlučila primijeniti odstupanje iz prvog podstavka članka 30. stavka 3. DDO-a. Bez obzira na činjenicu da se posebnim odredbama opisuju obveze koje društva za osiguranje i posrednici u osiguranju trebaju ispuniti, ovaj dokument ne treba tumačiti kao nametanje bilo kakvih izravnih zahtjeva navedenim financijskim institucijama. Od financijskih se institucija traži da se pridržavaju nadzornog ili regulatornog okvira koji primjenjuje njihovo nacionalno nadležno tijelo.
- 1.10. Za potrebe ovih Smjernica utvrđena je sljedeća definicija:
 - „Prodaja isključivo na osnovi izvršenja” odnosi se na distribuciju investicijskih proizvoda osiguranja u skladu s člankom 30. stavkom 3. DDO-a.
- 1.11. Pojmovi koji nisu definirani u ovim Smjernicama imaju značenja definirana u pravnim aktima navedenima u uvodu.
- 1.12. Smjernice se primjenjuju od datuma objave njihovih prevedenih verzija.

⁴ SL L 352, 9.12.2014., str. 1.

⁵ Vidi primjerice ovlaštenje iz članka 25. stavka 10. Direktive MiFID II. na temelju kojeg je ESMA izdala [Smjernice](#) o složenim dužničkim instrumentima i strukturiranim depozitima.

Odjeljak 1. Zahtjevi koji se primjenjuju na ugovore koji omogućuju investicijsku izloženost isključivo financijskim instrumentima koji se smatraju jednostavnim financijskim instrumentima u skladu s Direktivom MiFID II. (članak 30. stavak 3. točka (a) podtočka (i) DDO-a)

Smjernica 1. – Investicijska izloženost

1.13. Posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje trebalo bi osigurati da investicijski proizvod osiguranja omogućuje investicijsku izloženost isključivo financijskim instrumentima koji se smatraju jednostavnima u skladu s Direktivom 2014/65/EU. Takvi jednostavni financijski instrumenti uključuju isključivo sljedeće financijske instrumente:

- (a) one utvrđene člankom 25. stavkom 4. točkom (a) Direktive MiFID II.;
- (b) one koji ispunjavaju kriterije iz članka 57. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/565 o dopuni Direktive 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s organizacijskim zahtjevima i uvjetima poslovanja investicijskih društava te izrazima definiranim za potrebe te Direktive;
- (c) one koji se ne smatraju složenima u skladu sa ESMA-inim Smjernicama o složenim dužničkim instrumentima i strukturiranim depozitima⁶.

Smjernica 2. – Ugovorne značajke koje se odnose na promjene prirode ugovora i mogućnost otkupa investicijskog proizvoda osiguranja

1.14. Kada ugovor sadržava bilo koje od sljedećih značajki, društvo za osiguranje ili posrednik u osiguranju trebao bi smatrati da ugovor sadržava strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika:

- (a) uključuje klauzulu, uvjet ili „okidač” kojim se društvu za osiguranje omogućuje da značajno izmijeni prirodu, rizik ili profil isplate investicijskog proizvoda osiguranja;
- (b) ne postoje raspoložive opcije otkupa ili drugačijeg načina realizacije investicijskog proizvoda osiguranja po vrijednosti raspoloživoj potrošaču;
- (c) postoje vidljive ili prikrivene naknade koje imaju takav učinak da bi se, iako tehnički postoje opcije otkupa investicijskog proizvoda osiguranja, time mogla nanijeti neopravdana šteta potrošaču, s obzirom na to da su naknade nerazmjerne trošku koji snosi društvo za osiguranje koje obavlja otkup.

Smjernica 3. – Ugovorne značajke koje se odnose na utvrđivanje vrijednosti o dospjeću ili otkupne vrijednosti ili isplate u slučaju smrti

1.15. Posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje trebalo bi procijeniti utjecaj mehanizama kojima se utvrđuje vrijednost o dospjeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti, kao i činjenicu otežavaju li oni potrošačima razumijevanje uključenih rizika, osim ako se ovi mehanizmi izravno temelje na nacionalnim zakonima koji su posebno usmjereni na zaštitu interesa potrošača.

⁶ Od 4. veljače 2016. (ESMA/2015/1787)

- 1.16. U sklopu procjene, kada ugovor sadržava bilo koje od značajki navedenih u nastavku, društvo za osiguranje ili posrednik u osiguranju trebao bi smatrati da ugovor sadržava strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika:
- (a) vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti ovisi o varijablama koje odredi društvo za osiguranje, a njihov učinak teško je razumljiv za potrošača;
 - (b) vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti temelji se na različitim vrstama investicijskih izloženosti ili strategija, a njihov kombinirani učinak teško je razumljiv za potrošača;
 - (c) vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti može često ili značajno varirati u različitim razdobljima trajanja ugovora zbog ispunjenja određenih unaprijed utvrđenih graničnih uvjeta ili zbog isteka određenih rokova. Navedeno ne uključuje promjene vrijednosti o dospijeću ili otkupne vrijednosti ili isplate u slučaju smrti uslijed isplate diskrecijskih bonusa;
 - (d) postoji zajamčena vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti koja ovisi o uvjetima ili vremenskim ograničenjima, a njihov učinak teško je razumljiv za potrošača. Navedeno ne uključuje promjene zajamčene vrijednosti o dospijeću ili otkupne vrijednosti ili isplate u slučaju smrti uslijed isplate diskrecijskih bonusa.

Smjernica 4. – Ugovorne značajke koje se odnose na troškove

- 1.17. U sklopu procjene sadržava li ugovor strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika, posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje trebalo bi procijeniti ima li potrošač poteškoće s razumijevanjem troškova, posebno uvjeta pod kojima može doći do značajnih promjena troškova tijekom trajanja ugovora, uključujući na temelju rezultata ulaganja.
- 1.18. U slučaju kada se troškovi izravno temelje na nacionalnim zakonima koji su posebno usmjereni na zaštitu interesa potrošača, za njih se ne bi trebalo smatrati da sadržavaju strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika.

Smjernica 5. – Ugovorne značajke koje se odnose na korisnika ugovora o osiguranju

- 1.19. Kada ugovorne odredbe potrošačima omogućuju upotrebu netipskih formulacija za definiranje osobe koja na kraju ugovornog odnosa ima korist od tog odnosa (klauzula o korisniku), što može dovesti do poteškoća u identifikaciji korisnika i može za posljedicu imati poteškoće za korisnika s aspekta stvarne isplate nakon smrti ugovaratelja osiguranja, posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje trebalo bi smatrati da ugovor sadržava strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika.

Odjeljak 2. Zahtjevi koji se primjenjuju na „druge jednostavne investicijske proizvode osiguranja” (članak 30. stavak 3. točka (a) podtočka ii. DDO-a)

Smjernica 6. – Ugovorne značajke koje se odnose na utvrđivanje vrijednosti o dospijeću ili otkupne vrijednosti ili isplate u slučaju smrti

- 1.20. Posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje trebalo bi procijeniti utjecaj mehanizama kojima se utvrđuje vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti, kao i otežavaju li oni potrošačima razumijevanje uključenih rizika, osim ako se ti mehanizmi izravno temelje na nacionalnim zakonima koji su posebno usmjereni na zaštitu interesa potrošača.
- 1.21. U sklopu procjene, kada ugovor sadržava bilo koje od sljedećih značajki, društvo za osiguranje ili posrednik u osiguranju trebao bi smatrati da ugovor sadržava strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika:
- (a) vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti ovisi o varijablama koje odredi društvo za osiguranje, a njihov učinak teško je razumljiv za potrošača;
 - (b) vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti temelji se na različitim vrstama investicijskih izloženosti ili strategija, a njihov kombinirani učinak teško je razumljiv za potrošača;
 - (c) vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti može često ili značajno varirati u različitim razdobljima trajanja ugovora zbog ispunjenja određenih unaprijed utvrđenih graničnih uvjeta ili zbog isteka određenih rokova. Navedeno ne uključuje promjene vrijednosti o dospijeću ili otkupne vrijednosti ili isplate u slučaju smrti uslijed isplate diskrecijskih bonusa;
 - (d) postoji zajamčena vrijednost o dospijeću ili otkupna vrijednost ili isplata u slučaju smrti koja ovisi o uvjetima ili vremenskim ograničenjima, a njihov učinak teško je razumljiv za potrošača. Navedeno ne uključuje promjene zajamčene vrijednosti o dospijeću ili otkupne vrijednosti ili isplate u slučaju smrti uslijed isplate diskrecijskih bonusa.

Smjernica 7. – Ugovorne značajke koje se odnose na troškove

- 1.22. U sklopu procjene sadržava li ugovor strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika, posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje trebalo bi procijeniti ima li potrošač poteškoće s razumijevanjem troškova, posebno uvjeti pod kojima može doći do značajnih promjena troškova tijekom trajanja ugovora, uključujući promjene na temelju rezultata ulaganja.
- 1.23. U slučaju kada se troškovi izravno temelje na nacionalnim zakonima koji su posebno usmjereni na zaštitu interesa potrošača, za njih se ne bi trebalo smatrati da sadržavaju strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika.

Smjernica 8. – Ugovorne značajke koje se odnose na korisnika ugovora o osiguranju

- 1.24. Kada ugovorne odredbe potrošačima omogućuju upotrebu netipskih formulacija za definiranje osobe koja na kraju ugovornog odnosa ima korist od tog odnosa (klauzula o korisniku), što može dovesti do poteškoća u identifikaciji korisnika i može za posljedicu imati poteškoće za korisnika s aspekta stvarne isplate nakon

smrti ugovaratelja police, posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje trebalo bi smatrati da ugovor sadržava strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika.

Pravila o usklađenosti i izvješćivanju

- 1.25. Ovaj dokument sadržava Smjernice izdane u skladu s člankom 16. Uredbe o EIOPA-i. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe o EIOPA-i, nadležna tijela i financijske institucije poduzimaju sve napore kako bi se uskladili sa smjernicama i preporukama.
- 1.26. Nadležna tijela koja su usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim Smjernicama trebaju ih uvrstiti u svoj regulatorni ili nadzorni okvir na primjeren način.
- 1.27. Nadležna tijela potvrđuju EIOPA-i pridržavaju li se ili namjeravaju li se pridržavati ovih Smjernica, s razlozima nepridržavanja, u roku od dva mjeseca nakon izdavanja prevedenih verzija.
- 1.28. U slučaju da nadležna tijela ne podnesu odgovor u navedenom roku, smatrat će se da nisu usklađena s izvješćivanjem te će kao takva biti prijavljena.
- 1.29. Nadležna tijela unutar države članice koja nije odlučila primijeniti odstupanje iz prvog podstavka članka 30. stavka 3. DDO-a ne podliježu obvezama izvješćivanja EIOPA-e.

Završna odredba o pregledima

- 1.30. Postojeće Smjernice podliježu EIOPA-inom pregledu, kao i periodičnom ažuriranju u skladu sa stavicima 7. i 8. članka 30. DDO-a.